

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. birželio 9 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Andriejaus Maciejevskio, Algirdo Taminsko (pranešėjas) ir Dalius Vasarienės (kolegijos pirmininkė),
teismo posėdyje kasacinio raštinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės N. U. kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2021 m. rugpjūčio 31 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės
N. U. ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Skolų valdymo sprendimai“ dėl bei pagrindo įgytų lėšų grąžinimo

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiamas dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, nutraukus civilinę bylą, paskirstymą (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 94 straipsnis), ir dėl teisės normų, reglamentuojančių advokato padėjėjo galimybę apeliacinės instancijos teisme teikti teises paslaugas, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė 2021 m. sausio 20 d. pateikė ieškinį, kuriuo prašė teismo priteisti jai iš atsakovės 2015 Eur skolą, 5 procentus metinių palūkanų nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Atsakovė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ 2021 m. vasario 11 d. pateikė atsiliepinį į ieškinį, kuriame prašė jį atmesti, nurodyma, kad su ieškove visiškai atsiskaitė.
4. Ieškovė 2021 m. birželio 8 d. pateikė teismui pareiškimą dėl ieškinio atsisakymo, jame pripažino, kad atsakovė atsiskaitė su ieškove, taip pat prašė priteisti iš atsakovės 1395 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, kurios buvo patirtos dėl atsakovės netinkamo procesinio elgesio šiai atsisakant laiku ir tinkamai grąžinti ieškovei atsakovės bei pagrindo įgytas lėšas, priteistas Tauragės apylinkės teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymu ir išieškotas antstolės A. Pliuskevičienės bei perves tas kreditorėi UAB „Skolų valdymo sprendimai“. Dėl atsakovės laiku negrąžintų lėšų ieškovė buvo priversta teikti šį ieškinį.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių nutarčių esmė

5. Kauno apylinkės teismas 2021 m. birželio 8 d. nutartimi priėmė ieškovės ieškinio atsisakymą ir nutraukė civilinę bylą, priteisė ieškovei N. U. iš atsakovės UAB „Skolų valdymo sprendimai“ 685,25 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
6. Ieškovė prašymą priteisti jai 1395 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą grindė išlaidomis, patirtomis rengiant pareiškimą dėl teismo įsakymo išdavimo (150 Eur), rengiant ieškinį (1200 Eur), taip pat sumokant žyminį mokestį (45 Eur). Ieškovės prašymas priteisti visų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą buvo grindžiamas tuo, kad atsakovės elgesys desiant grąžinti lėšas ieškovei nebuvo tinkamas, ji nesąžiningai naudojosi procesinėmis teisėmis, bei pagrindo įgytas lėšas grąžinti ieškovei tik pateikus ieškinį teismui.
7. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad Tauragės apylinkės teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymu buvo nutarta išieškoti iš skolininkės N. U. 2000 Eur skolą, 5 procentų dydžio metines palūkanas bei bylinėjimosi išlaidų atlyginimą kreditorėi UAB „Skolų valdymo sprendimai“. Minėtas įsakymas buvo perduotas vykdyti antstolėi S. J. (S. J.) ir M. J. (N. U. ieškinio nurodyta kaip trečiasis asmuo) išieškojimo. Tauragės apylinkės teismo 2020 m. rugpjūčio 8 d. nutartimi nutarė atnaujinti skolininkei terminą pateikti priešitaravimus dėl kreditorės UAB „Skolų valdymo sprendimai“ pareiškimo ir skolininkės priešitaravimus priimti. Teismas informavo kreditorę, kad per 14 dienų nuo šios nutarties iškėlimo dienos ji turi teisę pateikti teismui ieškinį, atitinkantį [CPK 135 straipsnio](#) reikalavimus. Kreditorė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ 2020 m. rugpjūčio 25 d. teismui pateikė ieškinį. Tauragės apylinkės teismo 2020 m. rugpjūčio 30 d. nutartimi priėmė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ ieškinį atsakovėms S. J., M. J. dėl skolos priteisimo, tretieji asmenys N. U., UAB „Priekabos“, Klaipėdos apskritys vyriausiasis policijos komisariatas. Taip pat minėta nutartimi buvo panaikintas Tauragės apylinkės teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymas civilinėje byloje [Nr. L2-1338-999/2020](#), byla pagal teismingumą išsiųsta Klaipėdos apylinkės teismui. Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. sausio 26 d. priėmė sprendimą už akių civilinėje byloje Nr. 2-570-971/2021, kuriuo nusprendė priteisti iš atsakovų S. J. ir M. J. 2000 Eur išlaidų už priverstinį transporto priemonės nuvežimą ir saugojimą atlyginimą. Šiuo teismo sprendimu teismas nustatė, kad N. U. 2015 m. birželio 19 d. transporto priemonės perkimo–pardavimo sutartimi automobilį „*(duomenys neskelbtini)*“, valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*, pardavė atsakovei S. J. Teismas sprendime už akių nurodė, kad 2015 m. birželio 24 d. administracinio teisės pažeidimo padarymo metu automobilio valdytojas buvo atsakovas M. J. UAB „Priekabos“ ir UAB „Skolų valdymo sprendimai“ 2015 m. spalio 12 d. sudarė reikalavimo teisės perdavimo sutartį Nr. 15/10/12, pagal kurią pradinė kreditorė UAB „Priekabos“ perdėjo ieškovei reikalavimo teisę į susidariusią skolą už automobilio „*(duomenys neskelbtini)*“, valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*, nutempimą ir saugojimą. Ieškovei siūte pranešimus dėl automobilio atsiėmimo ir sumokėjimo už transportavimą ir saugojimą atsakovei M. J., taip pat buvusiai automobilio savininkei N. U., nes pastaroji tik 2020 m. rugpjūčio 5 d. išviešino ir registravo duomenis VĮ „Regitra“ apie pasikeitusį transporto priemonės savininką.
12. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju bylos nekilio ginčo, dėl ieškinio ieškovei atsiskaitė dėl to, jog atsakovė grąžino ieškovei bei pagrindo įgytas lėšas. Atsakovė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ atsiliepime į ieškinį pripažino, kad ji 2021 m. sausio 27 d. gavo Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. sausio 26 d. sprendimą už akių ir nedelsdama 2021 m. sausio 27 d. banko pavedimu pervedė N. U. antstolės pirmiau išieškotas 2015 Eur. Minėtas aplinkybės patvirtino byloje pateikti atsiliepimo į ieškinį priedai 2021 m. sausio 28 d. mokėjimo nurodymą Nr. 1507, Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. sausio 26 d. sprendimo už akių kopiją). Atsakovė nurodė, kad tik Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. sausio 26 d. sprendimu buvo nustatytas tikrasis transporto priemonės savininkas, taip pat asmuo, privalantis atlygti išlaidas už priverstinį transporto priemonės nuvežimą ir saugojimą. Būtent todėl ieškovei į bylą buvo įtraukta kaip trečiasis suinteresuotas asmuo ir būtent ji byloje įrodinėjo faktą, kad yra pardavusi minėtą transporto priemonę.
13. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, aplinkybė, kad ieškovei buvo priteista tik pusė patirtų advokato teisinės pagalbos išlaidų atlyginimo, patvirtina, jog pirmosios instancijos teismas sprendžiamas dėl išlaidų atlyginimo ieškovei atsiskaitus ieškinio, iš esmės teisingai taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias bylinėjimosi išlaidų paskirstymą, įrodinėjamą ir įrodymų vertinimą.
14. Apeliacinės instancijos teismas, atmesdamas ieškovės atskirąjį skundą ir sprendžiamas dėl atsakovės iš ieškovės priteisto bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo, vadovavosi [CPK](#) 93 straipsnio 1 dalimi, 98 straipsnio 2 dalimi, atsižvelgė į maksimalius advokato ar advokato padėjėjo atlyginimo už suteiktas teises paslaugas civilinėse bylose dydžius ir jų nustatymo kriterijus, pateiktus Rekomendacijoje dėl civilinėse bylose priteistino užmokėjimo už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę paslaugą (paslaugas) maksimalaus dydžio patvirtinimo, patvirtintoje Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 (2015 m. kovo 19 d. redakcija), ir tai, kad ši byla nebuvo sudėtinga, nereikalaujanti specifinių teisės žinių, taip pat į atsilepinį į atskirąjį skundą apimtį ir sumažino atsakovės patirtų bylinėjimosi išlaidų už atsiliepimą į atskirąjį skundą surašymą apeliacinės instancijos teisme atlyginimą iki 250 Eur.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

15. Kasaciniu skundu ieškove prašo panaikinti Kauno apygardos teismo 2021 m. rugpjūčio 31 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – pakeisti Kauno apylinkės teismo 2021 m. birželio 8 d. nutartį ir priteisti ieškovei iš atsakovės visą jos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 15.1. Atsakovė gavo pinigų iš ieškovės pagal Tauragės apylinkės teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymą civilinėje byloje [Nr. L2-1338-999/2020](#), tačiau šis įsakymas Tauragės apylinkės teismo 2020 m. rugpjūčio 30 d. nutartimi panaikintas, todėl atsakovė atsirado teisinė pareiga grąžinti bei pagrindo įgytas lėšas ieškovei. Ieškovės atstovai pretenziją dėl lėšų grąžinimo atsakovei nusiuntė 2020 m. spalio 12 d., tačiau atsakovė neatsakė ir be pagrindo įgytų lėšų negrąžino. Ieškovė 2020 m. gruodžio 6 d. pareiškimu dėl teismo įsakymo kreipėsi į teismą dėl 2015 Eur skolos, 5 procentų dydžio metinių palūkanų ir bylinėjimosi išlaidų išieškojimo iš atsakovės. Kauno apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 9 d. priėmė įsakymą išieškoti šią sumą iš atsakovės, tačiau ji 2020 m. gruodžio 29 d. pareiškė priešitaravimus, nenurodyma motyvų. Ieškove, siekdama atgauti jai priklausančias lėšas, privalėjo reikšti ieškinį, taip žymiai padidindama bylinėjimosi išlaidas ieškovės byloje. Pirmosios instancijos teismas priteisė tik pusę šių išlaidų atlyginimą. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvadomis, nevertindamas ir nepasiskaidindamas nei dėl atsakovės, nei dėl ieškovės procesinio elgesio ir priežasčių, lėmusių šių bylinėjimosi išlaidų atsiradimą, taip pažeisdamas pareigą tinkamai motyvuoti sprendimą ([CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 4 punktą). Teismų išvada, kad dėl bylinėjimosi išlaidų yra atsakinga ir ieškove, nepagrįsta bylos duomenimis (byloje nėra patvirtintas netinkamas ieškovės elgesys). Priešingai, būtent atsakovė nebeįvykdė pareigos, reikė priešitaravimus dėl teismo įsakymo, todėl jai turi tekti pareiga atlygti dėl ieškinio pateikimo atsiradusias išlaidas.
 - 15.2. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai sprendė bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimą. Pagal Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 34 straipsnio 2 dalį advokato padėjėjas gali atstovauti tik pirmosios instancijos teismuose, o rengimas procesinių dokumentų, teikiamų apeliacinės instancijos teismui, nors juos pasirašo ir teismui pateikia atstovaujamas, o ne advokato padėjėjas, reiskia atstovaujamojo vardu atliekamus procesinius veiksmus, bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme. Kadangi įstatyme draudžiama advokato padėjėjui atstovauti byloje dalyvaujančiam asmeniui apeliacinės instancijos teisme, o atstovavimas apima ir procesinių dokumentų ar jų projektų rengimą, paslaugų teikimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-106-248/2016](#)), tai iš ieškovės neturėjo būti priteista atsakovei bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, nes atsiliepimą į atskirąjį skundą pasirašė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ direktorius, kuris pažeidė atlygti papildomas išlaidas už advokato padėjėjo pagalbos rengiant atsiliepimą į atskirąjį skundą. Atsakovė už teises paslaugas rengiant atsiliepimą į atskirąjį skundą sumokėjo advokato padėjėjui, kuris negalėjo bendrovės atstovauti nagrinėjant bylą apeliacine tvarka.
16. Atsiliepimu į ieškovės kasacinį skundą atsakovė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ prašo kasacinį skundą atmesti ir palikti nepakeistą apeliacinės instancijos teismo nutartį. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
 - 16.1. Apeliacinės instancijos teismas įvertino tiek ieškovės, tiek atsakovės procesinį elgesį ir teisingai nustatė priežastis, lėmusias bylinėjimosi išlaidų atsiradimą. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad ieškovės procesinis elgesys nebuvo apdairus ir rūpestingas, nes automobilio pardavimo duomenys tapo žinomi tik 2020 m. rugpjūčio 5 d. Klaipėdos apylinkės teismo civilinėje byloje [Nr. 2-570-971/2021](#) kiliame ginče nustatė, kad ieškove, pardavusi ginčo automobilį 2015 m. birželio 19 d., duomenis apie pardavimą išviešino ir registravo VĮ „Regitra“ tik 2020 m. rugpjūčio 5 d.
 - 16.2. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutartine Nr. KT-19-N3/2019 pažymėta, kad [CPK](#) nuostatos įtvirtintu teisiniu reguliavimu bylos šalims, įgyvendinantioms savo teisę į apeliaciją, nustatytos nevienodos sąlygos dalyvauti apeliacinės instancijos procese, sudaromos prielaidos pažeisti proceso šalių lygiatėsiškumo ir rungimosi principus, kurių laikymosi neužtikrinus civilinis procesas negali būti laikomas tinkamu. Tiek asmuo, norintis paduoti apeliacinį skundą pagal [CPK](#) 301 straipsnį (2011 m. birželio 21 d. redakcija), 305 straipsnį, tiek asmuo, pagal [CPK](#) 318 straipsnį (2011 m. birželio 21 d. redakcija) privalantis pateikti atsiliepimą į apeliacinį skundą, pagal [CPK 51 straipsnio](#) 1 dalį gali nuspręsti bylą vesti ir per atstovus, kurie nurodyti [CPK](#) 56 straipsnyje (2016 m. lapkričio 8 d. redakcija). Dėl to nagrinėjamu atveju atsakovės ribojimas pateikti atsiliepimą apeliacinės instancijos teismui naudojantis advokato padėjėjo paslaugomis ir gauti patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą laimejam apeliacinį procesą yra atsakovės teisių suvaržymas bei jos konstitucinės teisės į tinkamą teismo

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išsakinimai

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo paskirstymą reglamentuojančių proceso teisės normų taikymo byloje, kurioje buvo prašoma grąžinti be pagrindo įgytas lėšas

17. **CPK 93 straipsnio** 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Pagal **CPK 98 straipsnio** 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio.
18. Pagal **CPK 94 straipsnio** 1 dalį, kai byla baigiama neprimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės, teismas bylinėjimosi išlaidų atlyginimą paskirsto, atsižvelgdamas į tai, ar šalių procesinis elgesys buvo tinkamas, ir įvertindamas priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos.
19. Kasacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad bylos ar jos dalies nutraukimas vertinamas kaip bylos (jos dalies) užbaigimas neprimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės. Tokiu atveju, sprendžiant dėl priteisimo bylinėjimosi išlaidų dydžio, taikytinos **CPK 93 straipsnio** 4 dalies, 94 straipsnio 1 dalies bei 98 straipsnio 2 dalies nuostatos, t. y. turi būti atsižvelgiama tiek į šalių procesinio elgesio tinkamumą bei priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos, tiek ir į bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-647-248/2015](#); 2021 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-7-212-469/2021](#), 53 punktas).
20. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas formuoja praktiką, kad, civilinę bylą nutraukus, bylinėjimosi išlaidų atlyginimas paskirstomas remiantis priežasties teorija; lemiamą reikšmę turi ne galutinio teismo sprendimo priėmimas, o procesinis šalių elgesys, įvertinus bylinėjimosi išlaidų sudarymo priežastingumą, šalių apdairumą, rūpestingumą atliekant procesinius veiksmus, taip pat ir ieškinio padavimą, ir kt. Pagal **CPK** 1.1, 6.263 straipsnius kiekvienas asmuo turi pareigą laikytis tokio elgesio taisyklių, kad savo veiksmais (veikimu ar neveikimu) nepadarėtų kitam asmeniui žalos, tačiau taip pat vadovautis ir teisingumo bei sąžiningumo principais (**CPK 1.5 straipsnis**) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-214/2014](#); 2017 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-454-969/2017](#), 41 punktas).
21. Kasacinis teismas taip pat yra išaiškinęs, kad, vertinant reikalavimo pareikšimo ir vėlesnio jo atsisakymo priežastis, svarbu tai, ar pareikšimo atsisakyta dėl svarbių priežasčių, ar jų nenurodant, ar dėl to, kad kita šalis reikalavimą patenkinu iki bylos nagrinėjimo iš esmės pabaigos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. gruodžio 31 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-518-248/2018](#), 30 punktas). Kasacinio teismo praktikoje pareikštų reikalavimų sumažinimas ir (ar) atsisakymas savo esmę prilyginamas bylos dalies, dėl kurios reikalavimai sumažinti (ar jų atsisakyta), išsprendimui kitos šalies naudai, nes jai neteks atsakyti pagal tuos reikalavimus, kurių ji atsisakė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-167-915/2016](#), 31 punktas; 2018 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-36-313/2018](#), 22 punktas). Teismas, nusprenddamas dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo ir nustatęs, kad konkrečiu atveju bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimas, atsižvelgiant į bylos baigtį, nereikštų sąžiningo bylinėjimosi išlaidų byloje paskirstymo, turėtų vadovautis tiek **CPK** 94 straipsnio 1 dalimi, tiek 93 straipsnio 4 dalies nuostatomis, leidžiančioms nukrypti nuo 93 straipsnio 1–3 dalyse įtvirtintų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklių, atsižvelgdamas į šalių procesinį elgesį ir priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-36-313/2018](#), 23 punktas). Tam, kad būtų teisinis pagrindas nukrypti nuo bendrųjų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklių, taikant **CPK** 93 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą išimtį, turi būti konstatuotas šalies netinkamo procesinio elgesio faktas. Šios teisės normos taikymo pagrindas gali būti ne bet koks netinkamas procesinis elgesys, bet toks, kuris nekelia abejonių dėl jo atlikusios šalies nesąžiningumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-83-1075/2020](#), 18 punktas).
22. Nagrinėjamoje atveju ieškovei atsisakius ieškinio civilinė byla buvo nutraukta. Dėl šios priežasties, remiantis **CPK** 94 straipsnio 1 dalimi ir nurodyta kasacinio teismo praktika, sprendžiant bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimą, byloje turėjo būti įvertintas šalių procesinis elgesys viso bylos nagrinėjimo metu ir priežastys, nulėmusios tiek ieškinio pareikšimą, tiek jo atsisakymą, taip pat priežastys, dėl kurių susidarė šalių bylinėjimosi išlaidos.
23. Nagrinėjamoje byloje Tauragės apylinkės teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymu civilinėje byloje [Nr. L2-1338-999/2020](#) nutarta išieškoti iš skolininkės N. U. 2000 Eur skolą, 5 procentų dydžio metines palikanas kreditorės UAB „Skolų valdymo sprendimai“ naudai. Antistole įvykdė išieškojimą iš skolininkės N. U. pagal nurodytą Tauragės apylinkės teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymą ir priteista pinigų suma iš skolininkės buvo pervesta kreditoriui UAB „Skolų valdymo sprendimai“. Skolininkei pateikus pritaravimus dėl priimto teismo įsakymo, kreditorė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ 2020 m. rugsėjo 25 d. pateikė teismui ieškinį atsakovams S. J., M. J. dėl skolos priteisimo. Atitinkamai Tauragės apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartimi buvo panaikintas Tauragės apylinkės teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymas civilinėje byloje [Nr. L2-1338-999/2020](#). Byla išsiųsta pagal teisingumą Klaipėdos apylinkės teismui. Klaipėdos apylinkės teismas, išnagrinėjęs civilinę bylą pagal UAB „Skolų valdymo sprendimai“ ieškinį atsakovams S. J., M. J. dėl skolos priteisimo, 2021 m. sausio 26 d. sprendimu už akų ieškinį tenkino ir priteisė ieškovei UAB „Skolų valdymo sprendimai“ solidarai iš atsakovių S. J. ir M. J. 2000 Eur skolą, 474 Eur kompensuojamąsias palikanas, 5 procentų dydžio metines palikanas. Klaipėdos apylinkės teismas toje byloje nustatė, kad 2015 m. birželio 24 d. M. J., varavasiu automobilį „duomenys neskelbtini“, valst. Nr. (duomenys neskelbtini), Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato pareigūnė surašė administracinio teisės pažeidimo protokolą dėl Kelių eismo taisyklių 14, 226 punktų pažeidimo, transporto priemonę priverstinai nuvežta į automobilį saugojimo aikštelę. Byloje paaiškėjo aplinkybė, kad N. U. nurodytą transporto priemonę buvo pardavusi atsakovui S. J. 2015 m. birželio 19 d. transporto priemonės pirkimo–pardavimo sutartimi. Administracinio teisės pažeidimo padarymo metu (2015 m. birželio 24 d.) automobilio valdytojas buvo atsakovas M. J. UAB „Priekabas“, teikusi įvairinio transporto priemonių nuvežimo, pervedimo bei priverstinai nuvežti (paiegtų) transporto priemonių saugojimo paslaugas, perleidė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ reikalavimą teisę į solidarai skolą už automobilio „duomenys neskelbtini“, valst. Nr. (duomenys neskelbtini), nutempimą ir saugojimą. UAB „Skolų valdymo sprendimai“ siuntė pranešimus dėl automobilio atsiėmimo ir sumokėjimo už transportavimą ir saugojimą tiek atsakovui M. J., tiek buvusiai automobilio savininkei N. U., nes ši tik 2020 m. rugpjūčio 5 d. išviešino ir įregistravo duomenis VĮ „Regitra“ apie pasikeitusį transporto priemonės savininką.
24. UAB „Skolų valdymo sprendimai“ tik Klaipėdos apylinkės teismui išnagrinėjus civilinę bylą ir 2021 m. sausio 26 d. sprendimu už akų priteisus skolą iš atsakovių S. J. ir M. J., 2021 m. sausio 27 d. pervedė N. U. 2015 Eur. Apeliacinės instancijos teismas šioje byloje taip pat nustatė, kad atsakovė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ atsiliepine į ieškinį pripažino, jog ji, 2021 m. sausio 27 d. gavusi Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. sausio 26 d. sprendimą už akų, nedelsdama 2021 m. sausio 27 d. banko pavedimu pervedė N. U. antistolės išieškotus 2015 Eur.
25. Skolininkė N. U. dar 2020 m. spalio 12 d., t. y. po to, kai Tauragės apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartimi buvo priimtas UAB „Skolų valdymo sprendimai“ 2020 m. rugsėjo 25 d. ieškinyje atsakovams S. J., M. J. dėl skolos priteisimo ir panaikintas Tauragės apylinkės teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymas civilinėje byloje [Nr. L2-1338-999/2020](#), pateikė pretenziją kreditoriui UAB „Skolų valdymo sprendimai“ dėl lėšų grąžinimo tačiau UAB „Skolų valdymo sprendimai“ pretenzijoje nurodyto reikalavimo nevykdė. Dėl to N. U. 2020 m. gruodžio 6 d. pareikšimu kreipėsi į Kauno apylinkės teismą su prašymu priimti įsakymą dėl 2015 Eur skolos, 5 procentų dydžio metinių palikanų ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimo išieškojimo iš UAB „Skolų valdymo sprendimai“. Kauno apylinkės teismas 2020 m. gruodžio 9 d. priėmė įsakymą, kuriuo priteisė pareikšime nurodytas sumas, tačiau šis teismo įsakymas buvo panaikintas UAB „Skolų valdymo sprendimai“ pareikšus pritaravimus dėl priimto teismo įsakymo, taip pat N. U. pateikus ir Kauno apylinkės teismui priėmus ieškinį dėl be pagrindo įgytų lėšų grąžinimo. Byla buvo nutraukta Kauno apylinkės teismo 2021 m. birželio 8 d. nutartimi, ieškovei atsisakius ieškinio.
26. N. U. kasaciniame skunde nurodo, kad, įsiteisėjus Tauragės apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutarčiai, UAB „Skolų valdymo sprendimai“ atsirado teisinė pareiga grąžinti be pagrindo įgytas lėšas N. U. Teisėjų kolegija tokią argumentą pripažįsta pagrįstu.
27. Įsiteisėjus teismo sprendimui, nutartis, įsakymas ar nutarimas yra privalomi valstybės ar savivaldybių institucijoms, tamsuojams ar pareigūnams, fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje (**CPK 18 straipsnis**). Tai reiškia, kad **CPK** 18 straipsnyje įtvirtintas teismo sprendimo visuotinio privalomumo principas ir tai, kas nuspręsta teismo, yra privaloma visiems teisės subjektams ir turi būti vykdoma, įsiteisėjusio teismo sprendimo teisingumas negali būti kvestionuojamas kitaip negu instancine tvarka. Tai yra viena iš esminių teisinio stabilumo prielaidų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-156-701/2021](#), 16 punktas).
28. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad ieškove pretenziją UAB „Skolų valdymo sprendimai“ dėl lėšų grąžinimo siuntė 2020 m. gruodžio 12 d., tačiau UAB „Skolų valdymo sprendimai“ įstatyme nustatytos pareigos įvykdyti įsiteisėjusią teismo nutartį nevykdė, todėl N. U. kreipėsi į Kauno apylinkės teismą su prašymu priimti įsakymą dėl skolos iš UAB „Skolų valdymo sprendimai“ išieškojimo pagal įsiteisėjusią Tauragės apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartį. Teisėjų kolegija pažymi, kad toks atsakovės elgesys jau nevykdamas įstatyme nustatytos pareigos vykdyti įsiteisėjusius teismų sprendimus ar nutartis nepagrįstai šioje byloje pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų buvo neįvertintas kaip vėliau sukėlus papildomų išlaidų ieškovei.
29. Teisėjų kolegijos vertinimu, teismai, nagrinėjamoje byloje sprendami dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo, nepagrįstai kaip reikšmingą vertino aplinkybę, kad duomenis apie automobilio pardavimą S. J. ieškove išviešino ir įregistravo VĮ „Regitra“ tik 2020 m. rugpjūčio 5 d. Ieškove negiėjo išieškojimo, įvykdyto atsakovės naudai pagal Tauragės apylinkės teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymą, pagrįstumu. Ji ieškinį Kauno apylinkės teismui dėl be pagrindo įgytų lėšų priteisimo pareiškė dėl to, kad UAB „Skolų valdymo sprendimai“ nevykdė įstatyme nustatytos pareigos įvykdyti įsiteisėjusią Tauragės apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartį. Teismo 2020 m. kovo 16 d. įsakymu, kuriuo pagrindu buvo įvykdytas išieškojimas atsakovės naudai, panaikino. Šios nutarties pagrindu kilusių pareigų grąžinti lėšas ieškovei UAB „Skolų valdymo sprendimai“ įvykdė tik Klaipėdos apylinkės teismui 2021 m. sausio 26 d. priėmus sprendimą už akų.
30. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į teismų nustatytas aplinkybes, nusprendžia, kad ieškinio pateikimą teismui ir ieškovės bylinėjimosi išlaidų susidarymą nagrinėjamoje byloje nulėmė netinkamas atsakovės elgesys, t. y. tai, kad atsakovė teisės aktų nustatyta tvarka laiku nevykdė pareigos, dėl to ieškove buvo priversta kreiptis į teismą ir patirti papildomų išlaidų teisei pagalbai apmokėti, pateikdama teismui procesinius dokumentus. Todėl pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką būtent atsakovei tenka bylinėjimosi išlaidų atlyginimo pareiga (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-464/2013](#)), o mažinti bylinėjimosi išlaidų atlyginimo šioje byloje nebūvo jokio teisinio pagrindas atsižvelgiant į tai, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai kaip vienintelį pagrindą mažinti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą pripažino ieškovės nepaadirytą elgesį, šiai per vėlav išiešinant duomenis apie transporto priemonės pardavimą, nors, minėta, ši aplinkybė nagrinėjamo atveju teisės reikšmės neturi.
31. Teisėjų kolegija, įvertinusi byloje nustatytas faktines aplinkybes ir nutartį nurodytą kasacinio teismo praktiką, konstatuoja, kad ieškove savo procesinėmis teisėmis naudojosi tinkamai, nepažeisdama teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Ieškove pagrįstai kreipėsi į teismą dėl be pagrindo įgytų lėšų priteisimo iš atsakovės, o atsakovei šias sumokėjus, pateikė prašymą dėl ieškinio atsisakymo.
32. Ieškove, tekdama ieškinį, o vėliau ieškinio atsisakymą, prašė priteisti jai iš atsakovės atlyginti 1395 Eur bylinėjimosi išlaidas, kurias sudarė pareikšimo dėl teismo įsakymo išdavimo rengimas – 150 Eur, ieškinio parengimas – 1200 Eur, žyminis mokeskis – 45 Eur. Byloje buvo pateikti šias išlaidas pagrindžiantys įrodymai. Pirmosios instancijos teismui nusprendus civilinę bylą nutraukti atsižvelgiant į ieškovės procesinį elgesį, buvo iš dalies tenkintas ieškovės prašymas priteisti jai bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasaciniam teismui pripažinus, kad ieškovės elgesys reikšiant ieškinį dėl be pagrindo įgytų lėšų grąžinimo buvo tinkamas, pirmosios instancijos teismo nutarties dalis, kuria netenkintas ieškovės prašymas priteisti iš atsakovės visą bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, naikintina, konstatuojant, jog pagal bylos rezultata sprendimas byloje priimtas ieškovės naudai, todėl jai iš atsakovės priteisinas visų jos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas – 1406,25 Eur (1395 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimas ir 11,25 Eur žyminio mokesčio) (**CPK** 93, 98 straipsniai).
33. **CPK 87 straipsnio** 2 dalyje nustatyta, kad jeigu ieškovas atsisako nuo pareikšto ieškinio, jam grąžinama 75 procentai sumokėto žyminio mokesčio. Ieškove byloje sumokėjo 45 Eur žyminio mokesčio, todėl pirmosios instancijos teismas jai pagrįstai grąžino 33,75 Eur (**CPK 87 straipsnis**). Kita dalis – 11,25 Eur žyminio mokesčio priteista ieškovei iš atsakovės (**CPK 93 straipsnio** 1 dalis).
34. Taigi ieškove pateikė duomenis, patvirtinančius patirtas bylinėjimosi išlaidas, jos yra pagrįstos, nevirsija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintose Rekomendacijose dėl civilinės bylos priteisimo užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą nustatyto maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.). Iš teismo nustatytų aplinkybių byloje pat pat nebūvo pagrindo abejoti ieškovės sąžiningumu ar konstatuoti netinkamą ieškovės procesinio elgesio faktą, suteikiantį pagrindą taikyti **CPK** 93 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą bylinėjimosi paskirstymo taisyklių išimtį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų atsakovei apmokėjus advokato padėjėjo apeliacinės instancijos teisme teiktas teises paslaugas, atlyginimo priteisimo

35. Bylinėjimosi išlaidas sudaro žyminis mokeskis ir išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu. Bylinėjimosi išlaidų taisyklės, įtvirtintos **CPK** VIII skyriuje, be kita ko, nustatė, kad bylinėjimosi išlaidomis susijusias teismo pareigas, yra imperatyvus pobūdžio. Bylą nagrinėjantis teismas turi nustatyti, kokios teisės normos turi būti taikomos sprendžiant bylinėjimosi išlaidų klausimą, patikrinti proceso dalyvių patirtų ir (ar) prašomų atlygti bylinėjimosi išlaidų dydžio atitikti įstatymui, įvertinti, ar bylinėjimosi išlaidos pagrįstos ir gali būti atlyginamos, ir, laikydamasis **CPK** įtvirtintų taisyklių, jas paskirstyti, priimdamas sprendimą dėl bylos esmės (**CPK** 93–98 straipsniai, 270 straipsnio 5 dalies 3 punktas).
36. Įstatymas nustato civilinio proceso dalyviui, kurio naudai priimtas sprendimas, teisę reikalauti iš kitos (prašėtinės) šalies savo patirtų atstovavimo civiliniame procese pagal pavedimą išlaidų atlyginimo tik tuo atveju, kai jam atstovavo advokatas arba advokato padėjėjas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-156-403/2018](#), 30, 32 punktas).
37. Pagal **CPK 88 straipsnio** 1 dalies 6 punktą išlaidos advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti priskiriamos prie išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, t. y. bylinėjimosi išlaidų (**CPK** 79 punktas), į kurių atlyginimą pagal bendrą taisyklę turi teisę bylą laimėjusi proceso šalis (**CPK 93 straipsnis**).
38. Išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti atlyginimas detalizuotas **CPK** 98 straipsnyje: šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu (**CPK** 98 straipsnio 1 dalis); šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio (**CPK** 98 straipsnio 2 dalis).
39. Civiliniam procesui tinkamai vesti ir jam keliams tikslams pasiekti – ginti asmenų, kurių materialinės subjekcinės teisės ar įstatymų saugomi interesai pažeisti ar ginčijami, interesus, tinkamai taikyti įstatymus teismui nagrinėjant civilines bylas, priimančias sprendimus bei juos vykdančias, svarbu, kad būtų sudarytos prielaidos gauti kvalifikuotą teisinę pagalbą.

40. Būtent dėl proceso apeliacinės instancijos ir kasacinėse teismuose ypatingai (apeliacinės instancijos teisme daugių sprendžiamų teisės klausimų, ribojama naujų įrodymų pateikimo galimybė, o kasacija apskritai galima tik teisės taikymo aspektu) ir jų nuolatinio kvalifikacijos tobulinimo poreikio įstatymų leidėjas nustatė teisinį reguliavimą, pagal kurį apeliacinės instancijos ir kasacinėse teismuose gali atstovauti tik advokatai, bet ne advokatų padėjėjai.
41. Atstovaudami asmeniai advokatų padėjėjai pagal Advokatūros įstatymą 34 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą turi visas šiose įstatyme nurodytas advokato teises ir pareigas, išskyrus narysčių Lietuvos advokatūroje bei proceso įstatymuose nustatytus apribojimus. Advokato padėjėjas turi teisę atstovauti kliento interesams teismuose tik tuo atveju, kai yra rašytinis advokato (praktikos vadovo) leidimas atstovauti konkrečioje byloje, o kitose institucijose – rašytiniu advokato (praktikos vadovo) sutikimu. Tačiau advokato padėjėjas atstovauti gali tik pirmosios instancijos teismuose ir ne anksčiau kaip po vienerių metų nuo advokato padėjėjo praktikos pradžios (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-156-403/2018, 32 punktus).
42. Pagal nuosekliai plėtojamą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką į atstovavimo sampratą patenka teisių, taip pat ir procesinių dokumentų ar jų projektų rengimo, paslaugų teikimas, nes atstovavimas yra ne tik atstov dalyvavimas teismo posėdžiuose, bet ir kiti jo atliekami veiksmai (procesinių dokumentų rengimas, pasirašymas, pateikimas teismui, teisinės konsultacijos, įvairūs paklausimai įstaigoms ir organizacijoms ir pan.) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-106-248/2016, 18 punktas).
43. Rengimas procesinių dokumentų, teikiamų apeliacinės instancijos teismui, nors juos pasirašo ir teismui pateikia atstovaujamas, o ne advokato padėjėjas, reikšia atstovaujamojo vardu atliekamus procesinius veiksmus, bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme. Taigi įstatymas draudžia advokato padėjėjui atstovauti byloje dalyvaujančiam asmeniui apeliacinės instancijos teisme, todėl konstatuotina, kad advokato padėjėjas neturi teisės atstovaujamojo vardu apeliaciniame procese atlikti jokio procesinio veiksmo, už kurį turėtų būti atlyginama pagal CPK 98 straipsnį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. spalio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-969/2016, 73 punktas).
44. Ieškovė kasaciname skunde nurodė, kad apeliacinės instancijos teismas, priteisdamas atsakovei bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, kuris susidarė už advokato padėjėjo atliktus procesinius veiksmus, pažeidė Advokatūros įstatymą 34 straipsnio 2 dalies nuostatas ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-106-248/2016, 18 punktas).
45. Atsakovė atsiliepime į kasacinį skundą nurodo, kad pagal Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutarinę Nr. KT-9-N3/2019 pateiktus išaiškinimus darytina išvada, jog tiek asmuo, norintis paduoti apeliacinį skundą pagal CPK 301 straipsnį (2011 m. birželio 21 d. redakcija), 305 straipsnį, tiek asmuo, pagal CPK 318 straipsnį (2011 m. birželio 21 d. redakcija) privalantis pateikti atsiliepimą į apeliacinį skundą, pagal CPK 51 straipsnio 1 dalį gali nuspręsti bylą vesti ir per atstovus, kurie nurodyti CPK 56 straipsnyje (2016 m. lapkričio 8 d. redakcija).
46. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į pirmiau minėtą teisinį reguliavimą ir kasacinio teismo nuosekliai formuojamą praktiką, pripažįsta pirmiau nurodytus ieškovės kasacinio skundo argumentus pagrįstais.
47. Vertindama atsakovės atsiliepimą į kasacinį skundą nurodytus argumentus, susijusius su Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. KT-9-N3/2019 aiškinimu, teisėjų kolegija pažymi, kad Konstitucinis Teismas yra nurodęs, jog „Konstitucinio Teismo nutarimas sudaro vieningą visumą. Nutarimo rezoliucija yra pagrįsta konstatuojamosios dalies argumentais ir motyvais. <...> aiškindamas atitinkamas nutarimo nuostatas, Konstitucinis Teismas yra saistomas nutarimo turinio <...>“ (Konstitucinio Teismo 1998 m. gruodžio 17 d. sprendimas). Konstitucinis Teismas yra nurodęs ir tai, kad „Konstitucinis Teismas negali aiškinti tų klausimų, kurių netyrė nagrinėdamas bylą ir nesprendė savo nutarime“ (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugpjūčio 23 sprendimas).
48. Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutarimas Nr. KT-9-N3/2019 buvo priimtas konstitucinės justicijos byloje, kurioje buvo sprendžiama dėl CPK 306 straipsnio 3 dalies (2016 m. lapkričio 8 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai. Kreipimasis į Konstitucinį Teismą buvo grindžiamas teigian, kad CPK 306 straipsnio 3 dalyje (2016 m. lapkričio 8 d. redakcija) įtvirtintas apribojimas, kai pats asmuo negali surašyti apeliacinio skundo, pažeidžia Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą asmens teisę kreiptis į teismą. Konstitucinis Teismas, atsižvelgdamas ir natūrinę išdėstytus argumentus, konstatavo, kad ginčijamoje CPK 306 straipsnio 3 dalyje (2016 m. lapkričio 8 d. redakcija), pagal kurio aukštojo universitetinio teisinio išsilavinimo neturintis fizinis asmuo ar tokį išsilavinimą įgijusio darbuotojo neturintis juridinis asmuo savo bylose pats negali surašyti apeliacinio skundo ir privalo kreiptis į advokatą bei už jo paslaugas mokėti savo lėšomis, yra nustatyta tokia teisės kreiptis į apeliacinės instancijos teismą įgyvendinimo tvarka, pagal kurią teisė turėti advokatą yra pavesta pareigai; dėl šios pareigos dalį asmenų (ypač tiems, kurie pagal Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamas teises pagalbos įstatymą (2013 m. gegužės 9 d. redakcija) neturi teisės gauti valstybės garantuojamas teises pagalbos, *inter alia* (be kita ko), dėl to, kad jų turimas ir metinės pajamos bent kiek viršija Vriauybės nustatytą turto ir pajamų lygį (seinei pagalbai gauti) kreiptis į apeliacinės instancijos teismą tampa itin sunku, *inter alia*, dėl patiriamos atitinkamos finansinės naštos, o kai kurias atvejais tampa neįmanoma apskusti byloje priimto pirmosios instancijos teismo baigiamojo akto.
49. Teisėjų kolegija pažymi, kad Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutarinę Nr. KT-9-N3/2019 buvo keliamas klausimas dėl Advokatūros įstatymo 34 straipsnio 2 dalies nuostatos atitikties Konstitucijai. Konstitucinis Teismas šio klausimo netyrė nagrinėdamas bylą ir nesprendė savo nutarime, todėl nėra pagrindo sutikti su atsakovės atsiliepimu į kasacinį skundą argumentu, kad apeliacinės instancijos teismui priteisiant bylinėjimosi išlaidų atlyginimą už advokato padėjėjo apeliacinės instancijos teisme teiktas teisinės paslaugas buvo pagrindas remtis Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutarime Nr. KT-9-N3/2019 pateiktais išaiškinimais dėl CPK 306 straipsnio 3 dalies.
50. Atsakovė taip pat nurodo, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-106-248/2016, kurią remiasi ieškovė kasaciname skunde, priimta iki Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutarime Nr. KT-9-N3/2019 pateiktų išaiškinimų, todėl šia nutartimi byloje nėra pagrindo remtis.
51. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į pirmiau pateiktus argumentus, pažymi, kad nurodyta teismų praktika po Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutarimo priėmimo neperadėjo aktualumo.
52. Iš nagrinėjamoje byloje pateiktų procesinių dokumentų matyti, kad atsiliepimas į ieškovės atsakrąjį skundą buvo pateiktas UAB „Skolų valdymo sprendimai“ direktoriaus A. B. Priėmimo atsiliepimo į atsakrąjį skundą buvo pridėtas prašymas priesti bylinėjimosi išlaidų, kurios susidarė advokato padėjėjui teikiant teisinę pagalbą apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą. Šioje civilinėje byloje buvo pateikti 2021 m. vasario 1 d. atstovavimo sutartis, pagal kurią advokato padėjėju buvo kvesta atstovauti UAB „Skolų valdymo sprendimai“ pirmosios instancijos teismuose, taip pat atlikti visų procesinių veiksmus: teikti skundus, pretenzijas, atsiliepimus ir pan. Pašymui priesti bylinėjimosi išlaidų apeliacinės instancijos teisme pagrįsti buvo pateikti 2021 m. birželio 29 d. sąskaita, kuri išrašė advokato padėjėjas, už teisinę pagalbą, taip pat 2021 m. birželio 29 d. išlaidų už advokato padėjėją pagalbos apskaičiavimo dokumentas bei banko mokėjimo nurodymą patvirtinimas, šis kuro matyti, kad atsakovė UAB „Skolų valdymo sprendimai“ surašė advokato padėjėjui 500Eur už teisinę pagalbą apeliacinės instancijos teisme. Byloje nebuvo pateikta įrodymų pagrindžiančių tai, kad būtų buvusi sudaryta sutartis tarp advokato ir atsakovės UAB „Skolų valdymo sprendimai“, todėl darytina išvada, kad atstovavimo santykių UAB „Skolų valdymo sprendimai“ siejo tik su advokato padėjėju.
53. Remiantis pirmiau nurodytais argumentais bei atsižvelgiant į tai, kad pagal Advokatūros įstatymą 34 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą advokato padėjėjas turi teisę atstovauti kliento interesams tik pirmosios instancijos teismuose, konstatuotina, kad 500 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, UAB „Skolų valdymo sprendimai“ naudai priesti nėra pagrindo.

Dēl bylos procesinēs baigties

54. Apibendrinama nurodytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas neteisėgai aiškino ir taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, nutraukus civilinę bylą, paskirstant, taip pat teisės normas, reglamentuojančias santykius, susijusius su advokato padėjojo apeliacinės instancijos teisme teiktų teisinių paslaugų apmokėjimu, todėl priėmė neteisėgą sprendimą dėl ginčo esmės. Bylą nagrinėti teismui netinkamai taikė **CPK 93 straipsnio** 1 dalį bei neteisėgai vertino šalių procesinį elgesį, padarė nepagrįstą išvadą, jog ieškovės procesinis elgesys, laiku ir tinkamai nešviesimus automobilio pirkimo-pardavimo sutarties, nagrinėjamoje byloje sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo, vertintinas kaip neapdairus ir nerūpestingas. Atsisveigiant į tai, ieškovės kasacinis skundas tenkinamas ir skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartis naikinama, taip pat naikinama ta pirmosios instancijos teismo nutartis dalis, kuria nebuvo visiškai tenkintas ieškovės prašymas dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo (**CPK** 346 straipsnio 2 dalies 1 punktą, 359 straipsnio 3 dalis).
- Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo*
55. Pakeitus ar panaikinus skundžiamus teismų procesinius sprendimus, byloje persiklostoms šalių bylinėjimosi išlaidos, turėtos pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose, bei paskirstomos bylinėjimosi išlaidos, patirtos kasaciniame procese (**CPK** 93 straipsnio 1, 3, 5 dalys).
56. **CPK 93 straipsnio** 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų ateista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Šiame straipsnyje išdėstytos taisyklės taikomos taip pat ir tam žyminiam mokesčiui, kurį šalis įmoka paduodamos apeliacinis ir kasacinis skundas, taip pat prašymus dėl proceso ataukinimo (3 dalis). Jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperdudamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą (5 dalis).
57. Pagal **CPK 98 straipsnio** 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjojo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalies teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidas, susijusias su advokato ar advokato padėjojo pagalba, atsisveigiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjojo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnes, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtintąs įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.
58. Kadangi yra nuspręsta tenkinti kasacinį skundą ir panaikinti visą apeliacinės instancijos teismo nutartį bei panaikinti pirmosios instancijos teismo nutarties dalį, kuria netenkinamas ieškovės prašymas dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo, tai teisyje kolegija turėtų persikirstyti apeliacinės instancijos teisme šalių patirtas bylinėjimosi išlaidas, tačiau ieškovė, apeliacinės instancijos teisme teikdama atskirąjį skundą ir prašydama priteisti jai bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, byloje nepateikė tokias išlaidas pagrindžiančių įrodymų, todėl šis bylinėjimosi išlaidų atlyginimas ieškovei nepriteistas.
59. Teisėjų kolegijai konstatavus, kad ieškovės kasacinis skundas tenkinamas, atsakovei jos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas nepriteistas. Ieškovė, teikdama kasacinį skundą, prašė teismo priteisti jai bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimą, pateikė įrodymus, patvirtinančius šiame teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas (800 Eur bylinėjimosi išlaidas advokato pagalbai apmokėti už kasacinio skundo surašymą (2022 m. gegužės 6 d. sąskaitą už teisines paslaugas Nr. AD_17S2022 m. gegužės 6 d. pinigų priėmimo kvitą Nr. 1104356). Šios išlaidos atitinka Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinės bylos prieistinio užmokesčio už advokato ar advokato padėjojo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7, 8.12 punktų nuostatas, todėl jų atlyginimas ieškovei priteistas iš atsakovės.
60. Bylą nagrinėjant kasaciniame teisme patirta 2,94 Eur bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Auksčiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 23 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Ši suma yra mažesnė nei minimali 5 Eur valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“, redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.), todėl procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimas valstybės naudai nepriteistas (**CPK** 96 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panaikinti Kauno apygardos teismo 2021 m. rugpjūčio 31 d. nutartį ir Kauno apylinkės teismo 2021 m. birželio 8 d. nutarties dalį, kuria netenkintas ieškovės N. U. prašymas priteisti iš atsakovės UAB „Skolų valdymo sprendimai“ visa bylinėjimosi išlaidų atlyginimų

Priteisti iškovei N. U. (a. k. *duomenys neskelbtini*)) iš atsakovės uždarojos akcinės bendrovės „Skolų valdymo sprendimai“ (j. a. k. 303287494) 1406,25 Eur (vieną tūkstantį keturis šimtus šešis Eur 25 ct) bylinėjimosi išlaidų nimamos įstaigosios teismo atlyginimo.

Kita Kauno apylinkės teismo 2021 m. birželio 8 d. nutarties dalį palikti nepakeista.

Priteisti ieškovei N. U. (a. k. (*duomenys neskelbtini*)) iš atsakovės uždarosios akcinės bendrovės „Skolų valdymo sprendimai“ (j. a. k. 303287494) 800 (aštuonis šimtus) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo kasaciniame teisme.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Algirdas Taminskas

Dalia Vasarienė